Nr. 12 1938 m. liepos 22 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

MYLIU

Aš myliu savo pliką bakužę,
Kur kūdikystės dienos prabėgo,
Kur džiaugsmas spietės ir audros ūžė,
Kur širdužėlė svajas pamėgo.

Aš myliu seną kryžių medinį,
Sraunus upelio žemus krantus,
Gimto namelio stogą šiaudinį
Baltus lelijų šilko žiedus.

Aš myliu savo gimtą kiemelį,
Kur kūdikėliu būdams bėgiojau,
Sode pramintą žolės takelį,
Kur apie džiaugsmą, laimę svajojau.

Myliu žaliųjų rūtų darželį,
Sesių dainelę iš džiaugsmo pintą,
Gimtinį sodžių, pievą, miškelį,
Zaliais gamtužės rūbais dabintą.

M. Pumputis.

VYRESNIOJI

Atėjo šilta vasara. Visą dienelę saulutė šviečia ir šildo. Gera dabar miške, laukuose. Miškuose prinoko uogų, užaugo grybų; pievose išaugo žolė aukšta, susipynusi, tanki, kad ir pereiti sunku; laukuose siūbavo liūliavo aukšti rugeliai. Vaikai visą dieną bėgioja miške, laukuose, maudosi upėje, pirkion nė neįvarysi. Tik vakarais kaime girdėti jų linksmi balseliai, kai pradeda žaisti.

Tik Katrytė nesidžiaugia. Ir ji norėtų nubėgti su vaikais miškan pagrybauti ar pauogauti, upelyje išsimaudyti, vakarais su visais pažaisti, tačiau negali: jos motutė sunkiai susirgo, jau visa savaitė kaip nekelia iš patalo.

Jųjų pirkioje taip pat liūdna: tėvelis vaikšto nelinksmas, mažesnieji vaikai verkia, barasi, motutė aimanuoja, kad nėra tvarkos pirkioje, kad mažesniais vaikeliais niekas nesirūpina. Tad Katrytė ir ėmėsi visa tvarkyti, ką prieš tai tvarkydavusi motutė, kai sveika buvusi.

Daug darbo dabar ji turi: reikia pirkioje tvarka palaikyti, reikia pietūs išvirti, tėveliui marškiniai suadyti, vištas prižiūrėti, jaunesnius broliuką ir sesutę apliuobti: nuprausti, sušukuoti, pavalgydinti, kai kada palinksminti, nuraminti. Juk, be Katriutės, niekas kitas tai padaryti nesugebėtų.

Už tai broliukas ir sesutė prie jos taip ir limpa, paskui ją visur vaikšto. Pažiūri tėvelis į josios darbus, linksmiau nusišypso. Neužmiršta Katriutė ir motutės. Dažnai nubėga pas ją, paklausia, ar kartais ir jai ko netrūksta. O motutė taip meiliai ją apkabina, prie savęs priglaudžia, karštai pabučiuoja ir pasako:

— Tu mano vyriausioji, tu mano užvadėlis! *B. L.*

Pasakyk

Pasakyk tu man, vėjeli,
Ko skrajodamas vaitoji,
Kas užgavo, vargdienėli,
Ko taip graudžiai vis dejuoji?

Ko tau liūdna, ko tau ilgu,
Ko blaškytis nenustoji?
Kam lankstai viršūnes smilgų,
Taip graudžiai, liūdnai dainuoji?

Pasakyk, lakus vėjeli,
Tu, klajūne mūs laukų!
Nuramins kas man širdelę,
Kur aš laimę berasiu?

M. Pumputis.

Marcinkonių parapijos vaikai šiemet ruošėsi pirmajai išpažinčiai. Juos katekizavo p. Obuolevičienė.

Į Bažnyčią

Šventadienio rytą širdis džiaugsmą turi: visi žmonės į bažnyčią eis pagarbinti Dievulį.

Varpų aidai pasigirsta toli už miškų... Šaukia žmones į bažnyčią išklausyti šventų mišių.

Senas kunigas, palinkęs, laiko jau mišias. Žmonės meldžias prie Aukščiausio, siunčia Jam maldas.

Jų veidai džiaugsmu nušvitę, bažnyčioje tyla... Su smilkalų dūmais kyla jų dangun malda.

R. Guobys.

Šuo—draugas

Vienas ūkininkas turėjo šunį. Šuo jau pasenęs buvo ir nesugebėjo saugoti šeimininko turto. Ūkininkas ryžosi jį nuskandinti.

Pasiėmęs nemažą akmenį, pasišaukė jis šunį ir nusivedė jį prie upės. Ten jis sėdo į laivą, nuplaukė gilumon, pririšo šuniui akmenį po kaklu ir įstūmė vandenin. Akmuo kažkaip išslydo, ir šuo plaukė paskui laivą. Tada ūkininkas rėžė šuniui per galvą irklu ir sukruvino jį, bet šuo vis dar plaukė. Tuomet ūkininkas atsistojo, užsimojo antrą kartą, tačiau paslydo ir įkrito gilumon. Jis nemokėjo plaukti ir ėmė skęsti. Šuo, priplaukęs prie šeimininko, nutvėrė jį už drabužių. Su perskelta galva, apsilpęs, šuo nedavė savo šeimininkui nuskęsti.

Netoli dirbo žmonės. Jie pastebėjo, kad kažkas upėje skęsta, ir atbėgo gelbėti. Priplaukė kitas laivas ir ūkininką ištraukė iš vandens. Šuo ir pats išplaukė. Šeimininkas parsivedė šunelį namo ir gydė jį ilgokai. Po to jis jau nesiskyrė su juo.

Žmonės, kurie rūpinosi Bobi, pastebėjo, kad jis sensta ir nyksta. Jie norėjo parsivesti jį pas save, bet Bobi neidavęs, likdavęs saugoti savo šeimininką. Taip jis ant jo kapo ir nusibaigė.

To miesto gyventojai ilgai negalėjo užmiršti ištikimojo Bobi.

Mano dalužė

Mano dalužė
Sunki artojo!
Nors vargai spaudžia,
Bet aš neboju.

Arsiu per dieną
Žemelę juodą,
Skambės dainelė —
Mano paguoda.

Man lauke dirbant,
Tik džiaugsmas ima,
Kad galiu dirbti
Savo tėvynėj.

Tėvų paliktą
Žemelę arsiu,
Artojaus garbę
Padangėn kelsiu.

Man šią dalužę
Dievulis skyrė,
Kupiną širdį
Džiaugsmo pripylė...

R. Guobys.

BAIMĖ

Kiekvieną karštą vidudienį jie susirinkdavo prie mažo ežeriuko ir pliuškendavo, taškydavosi, maudydavosi. Kartais garsiai klegėdami stumdavo vieną kurį nemokantį plaukti į vandenį, atrodo, lyg paskandinti norėdami.

Daugumas jų mokėjo plaukti. Todėl jokios baimės nebuvo, kad iš tikrųjų nuskandintų. O ypatingai dar ir todėl, kad ežeriukas buvo visiškai negilus, geram vyrui vargu ar sulig pažasčiais gilio būtų.

Vieną tokių vidudienių prie ežeriuko susirinko nepaprastai daug vaikų. Iš viso Burbiškių kaimo, iš kai kurių vienkiemių ir iš miestelio, kuris buvo kokių penkių kilometrų atstu.

Miestelėnų tarpe garsiausiu ir labiausiai rėkiančiu buvo kažkokis Donatas. Išblykusiais veidais apšašusiomis lūpomis, giliai įlėkusiomis akimis. Liesas. Kaip voras laibom ilgom kojom. Atrodė, nė panašus, kad kas nors jo klausytų, kad jis visiems, net ir stambesniems ir vyresniems už jį vadovautų.

— Neleiskim jų prie vandens, — šaukė Dagilienės sūnus Ignukas — iš šunmiesčio atneštom ligom tik vandenį mums užterš.

— Ė jus, kamų vaikai! — rėkė miestelėnai.

Toliau—labiau, kol vaikai visiškai susikivirčijo ir pradėjo peštis. Vienai grupei vadovavo Donatas— kitai Ignukas. Pradžioj rūko grubtai, o po valandikės jau ir akmenys pradėjo zvimbti. Kaimo vaikai prispyrė miestelėnukus prie ežeriuko, lyg norėdami visus juos suvaryti vandenin, kad neturėtų kuo ginasi.

— Paskandinsim, kaip varles, šituos miesto ubagus!

Miesčioniukai jau tik prunkštė, tik kėsnojo rankomis, neturėdami kuo ginasi.

Tada įvyko netikėtumas. Ignukas užkamandiravo saviesiems sustoti dviem eilėm, pro kurias leisti stumdomus miesčioniukus. Kiekvienas jų, perėjęs tuos vartus, svyruodamas eidavo miestelio link, nesivydamas anksčiau išleisto, arba nelaukdamas paskui jį einančio. Atsirado tačiau vienas, kuris dar iš tų vartų išėjęs jautėsi pakankamai turįs jėgų, kad iki miestuko galėtų nubėgti. Jau gerokai pabėgėjęs atsigrįžo ir rikterėjo:

— Mūsiškiai, nebijokit! Aš bėgu, visą miestelį pastatysiu ant kojų. Parodysim šitiem kamų vaikam!

Keli kaimo vaikai pavykėjo ją, manydami privysią, bet pasirodė, kad vejamas visuomet greičiau bėga, negu tie, kurie vejasi. Nepavijię sugrįžo atgal ir juokėsi:

— Nubėgs tas svirplys. Po keleto žingsnių grius ir bus jam gana.

Jau paskutiniuosius leido pro vartus. Ignukas vis stengėsi padaryti taip, kad paskutinysai jų būtų Donatas. Atsiskaityti su vadu! Kas jam eilinis kareivis. Kai jau ir šis į vidurį vartų buvo įėjęs, rikterėjo:

— Imkim! skandikim!

Keliolika vaikų rėkdami apspito vargšą išbalėlį, suplėšė jau ir šiaip suplyšusius jo drabužius. Kas už galvos, kas už rankų, kas už kojų, nešė jį į ežeriuką. Kiti jau tik iš paskos sekdami. Ignukas pats nedarė nieko. Tik įsakymus davinėjo:

— Panerti kartą! kitą! trečią! Dabar išmest ant velėnos!

Išvargintą ir gerokai įtraukusį sudrumsto vandens Donatą paguldė ant velėnos ir pasityčioję kiek iš jo, taikėsi, klegėjo lyg nieko nebūtų buvę.

Saulė jau linko vakarop. Vaikai pajuto, kad jų kūneliai darosi šiurpūs, kai kuriuos jau net drebulys nukrečia. Vienas pasiūlė eiti jau namo. Kiti dar priešinosi, sakydami, tur būt, ano kvailio miestelėno pagrasčių išsigandęs.

Tuo sykiu sunkiai kėlėsi nuo žemės Donatas, batsiuvo sūnus, miesčioniukų vadas.

Tuo sykiu pasirodė ant kalvos, lyg dideli šešėliai, keliolika miestelio vyrų. Visi garsiai šūkaudami, kerėsnodami rankomis, skubiai beidami į pakalnę ir suko tiesiai į vaikus. Dar buvo kokio kilometro atstumas. O iki kaimo du ar net ir daugiau. Reikėjo bėgti.

— Namo! — šaukė vieni.

— Atsiveja—nusiminę aimanako kai kurie.

— Prapuolėm...

— Užmuš...

Vaikai pasileido ir savo drabužius užmiršdami. Vieni jų jau toli nusinešė ežiomis ir takeliais, kiti iš baimės įsipainiojo tankiai suaugusiuosna rugiuosna ir pargriuvę laukė, kada kuris miestelio vyrų užklupęs jį mirtinai suspardys kojomis.

Miestelio vyrai, garsiai šaukdami ir keikdami, užtikę Donatą, norėjo užpliekti jį iki paskutiniosios, bet po valandikės, paaiškėjus, kad tai miestelio vaikas, dūmė toliau.

Kai kurie girdėjo, kaip visai pro juos pralėkdami miestelio vyrai garsiai šniokė.

— Nulėkė, — šnabždėjo vienas į kitą, gulėdami rugiuos.

— Tsss... gal kuris da klausos... —draudė kitas.

Pagaliau, ir saulė nusileido, o keletas atsilikusių vaikų vis dar tebegulėjo rugiuose, bijodami iš jų išlysti. Visi galvojo: ras, užmuš, papiaus, subadys, suspardys. Visiems ašaros čiurkšlėmis birėjo, tik baubti pradėti neturėjo nė vienas drąsos.

Tie, kuriems pavyko, šiaip taip laimingiau bėgti, buvo jau seniai kaime.

Miestelio vyrai, iki galudaržių pasivykėję, pabūgę viso kaimo, grįžo atgal.

Gulėjusieji rugiuose jau saldžiai miegojo. Vieni sapnavo, kad didžiuliai miestelio batsiuviai su ilgiausiais peiliais rankose lenkiasi prie jų ir nori juos supiaustyti į daleles ir išdalinti miesčioniukams, kiti—kad mūrininkai apstoję iš visų pusių krauna aplink juos plytas ir stengiasi juos gyvus užmūryti.

Jau rytui išaušus, namiškiai atėjo ieškoti savųjų. Nubudę vaikai nebežinojo, kur jie ir kas su jais. Bailiai iš rugių kišo galvas, prisiminę visa, kas vakar jiems tiek baimės įvarė, manydami, kad tai miestelio batsiuviai, mūrininkai ir kiti juos suvilioti nori.

Tik dabar visi pajuto, ką reiškia baimė ir ką reiškia blogai daryti. Ryžosi kiekvienas, kad daugiau ne tik prie miesčioniuko nepristos, bet dargi į ežeriuką liausis vaikščioti.

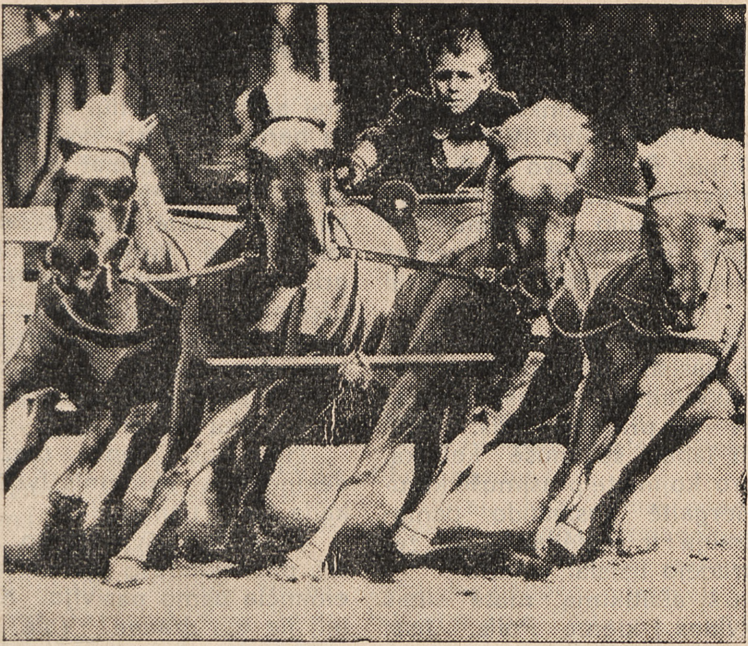
r.

Upeliui

Čiurlenk, upeli skaidrūnėli,
Kol vasara šilta, graži,
Kol čiulba margieji paukšteliai.—
Čiurlenk, upeli skaidrūnėli!

Ateis ruduo, žiema pikta,
Prislėgs krūtinę šaltas ledas...
Čiurlenk, upeli skaidrūnėli!
Kol vasara skaisti, šilta.

St. Budėnas.

Nors mažas esu, bet jau net keturius valdau!

Senelis ir tiltas

Pasakėčia

Per vieną upelį buvo nutiestas tiltas. Tiltas buvo senas, silpnas, pakrypęs; kiekvieną akimirksnį jis galėjo įkristi į upelį, tad eiti juo buvo pavojinga.

Kartą prie tilto atėjo senelis, sulinkęs, lazda besiramstydamas. Pamatęs pakrypusį tiltą, bijojo juo eiti ir niurnėjo:

— Ak, koks senas, koks netikęs tiltas — pavojinga ir eiti.

Tiltas, girdėdamas senelio priekaištus, susigraudino ir tarė:

— Pasakyk, seneli, kodėl tu pats toks silpnas?

* * *

Jei silpnas silpną užjaustų — ne vienam širdies neskaustų.

Ad. Keraitis.

VAIKAI

Valė ir Polis lankė pradžios mokyklą. Polis buvo IV skyriuje, Valė—I-me. Polis buvo penkeriais metais vyresnis už Valę. Tai rimtas ir gero būdo šviesplaukis ir mėlynakis berniukas. Jo veidas buvo truputį rauplėtas. Buvo jisai pirmas mokinys.

Mažą pusseptintų metų Valę, išėjusią pasišildyti saulutėje, pastūmė III skyriaus berniukas, žinomas tinginys ir pramuštgalvis. Valė puolė ir labai susimušė keliuką. Iš jo pro kojinaitę prasimušė kraujas. Mergaitė nusigando, pamačiusi kraują ir, sėdėdama ant žemės, pradėjo balsiai verkti.

Visą šį atsitikimą matė einąs iš mokyklos į kiemą Polis. Jisai greitai pribėgo prie mergaitės ir pakėlė ją nuo žemės.

— Labai skauda? — paklausė, valydamas josios suknelę.

— Laba-a-ai...—verkė mergaitė, tiesa, jau kiek ramiau, pasikukčiodama, kaip visi maži vaikai. Didelės ašaros sidabriniais žirniukais ritosi mergaitės ašaromis ir žemėmis suteptais veideliais.

Polis pasilenkė. Mergaitės mėlynu žiursteliu nušluostė ašarėles, veiduką. Paskui priklaupė ir pamažu, atsargiai nusmaukęs žemiau keliuko kojinaitę, apžiūrėjo žaizdą. Valė nosinės neturėjo. Tada jisai išsiėmė savo ir, pirmiau ją suvilgęs šulinio vandenyje, užrišo koją.

— Na, dabar jau neskauda, tiesa?

— Ne... neskauda.

— O kuo tu vardu?—paklausė atsikėlęs berniukas.

— Va-alė, — atsakė mergaitė, dar patempusi apatinę lūpelę, ir pro ašaras nusišipsojo savo užtarėjui.

— Mano vardas Polis, — tarė berniukas. — Dabar tu atsisėsk štai ant tų laiptelių, o aš eisiu pas tą berniuką, kuris tave stūmė.

Mergaitė klusniai atsisėdo. Ji matė Polį, priėjusį prie to negero berniuko. Matė, kaip tasai mušeika ir Poliui kirto į veidą. Polis griuvo, bet greitai atsikėlė ir šoko užpuolėją. Aplink besimušančius susirinko kiti vaikai. Berniukai grūmėsi čia vienas, čia kitas imdamas viršų. Pagaliau, Polis parmetė priešininką žemėn.

Nuo tos dienos mažoji Valė dėkingomis akutėmis lydėjo Polį, kada tik jį pamatydavo.

Berniukas šypteldavo mergaitei, pašnekindavo ją. Kartą ją beeinančią namo pasivijo. Kelio galelį jie ėjo drauge. Valė kalbėjo mažai, tik droviai, iš padilbų į jį pasižiūrėdama, šypsodavos.

Po kurio laiko, pagaliau, visai su juo apsiprato. Kartą vėl jiem einant drauge namo, Polis paklausė:

— Ar toli tavo namai?

— To-o-li. Mano tėvelis turi daržą už kapų. Ir pas mus yra daug gėlių. Ir dar daug agurkų. Greitai bus braškių. Jau aš vieną suradau visiškai raudoną. Ir dar visko kito yra. Ir pas mus žmonės ateina jų pirkti. Bet kai tu ateisi, tai tau nereikės pirkti. Ateik, aš tau duosiu gražią gėlę. Tokią raudoną, o vidury jos geltona. Ji labai gardžiai kvepia: Gerai?... O gal tu norėsi,—matydama, kad jis nesiskubina atsakyti, pridūrė, — tai aš tau dvi gėles duosiu... pakėlė į jį savo rudas auksiniu atspalviu akeles, jau tikrai įsitikinusi, kad jis negali neateiti po šitokio pasiūlymo.

Polis rimtai linktelėjo galva.

— Gerai, ateisiu. Bet tu nemanyk: aš galiu ir nusipirkti. Mano tėtė turi didelę krautuvę...

— Vaje... tai tau gerai! — nutraukė jį mergaitė.—Ir ten pas jus krautuvėj labai daug saldainių?

— Ot pasakė! Kaip gi krautuvėj nebus saldainių?! Ir saldainių ir šokolado, — visko pas mus yra, — pasididžiuodamas, patenkintas, kad taip susidomėjo toji mažutė Valė, aiškino.

Ji valandėlę tylėjo. Galvojo, matyt, kažką labai svarbaus. Paskui ji pakėlė savo juodplaukę galvutę su nemažom kasytėm ir nedrąsiai užklausė:

— Na, o pasakyk: ar saldūs tavo saldainiai, ar rūgštūs?—ir ji, tik pamaniusi apie tokius skanumynus, lyžtelėjo lūpas.

— Ir rūgštūs ir saldūs, visoki. Nori, aš tau rytoj atnešiu paragauti? Bet tėvelis man daug neduoda. Sako: dantys nuo jų gendą. Tu taip pat gali susigadinti.

Valė čia pat gatvėje sustojo. Užvertusi galvutę, išsižiojo ir, rodydama ne visai švariu pirštuku vietą, iš kurios iškrito pieniniai dantys, tarė:

— Man nesugęs. Matai—aukštai iškrito ir žemai iškrito...

Polis pasilenkė.

— Tikrai. Bet tau nauji auga. Jie dar visai mažučiai. Na, niekis, — padaręs rimtą miną ir įsikišęs laisvą ranką į kišenių, pažadėjo:

— Atnešiu. Galėsi čiulpti, tai tikrai nesuges.

Tikrai, kitą dieną atnešė jai popierėlyje kelias bonbonkes.

Mergaitė parėjusi namo pietų metu be paliovos tarškėjo, pasakodama apie Polį.

(b. d.)

Vestuvės miške

Štai kiškelis striku striku,
Veda būrį baravykų.
Paskui seka rudmėsėlės
Ir lepšel's apsivėlęs.
    Voveraitės šokinėja
    Ir visus suprašinėja:
    „Bus vestuvės umėdėlės —
    Mūsų miško ponaitėlės!“
Voveruškos tapu tapu
Su vainikais žalių lapų,
Raudonikis styra styra —
Šiandien jis jauniausias yra.

    Kai visi jau susiėjo,
    Uodas čirpinti pradėjo,
    Musė birbino, giedojo,
    Žiogas švilpavo ir grojo.
Baravykai triapu triapu,
Voveruškos šliapu šliapu...
Visi sukas, visi šoka,
Kas tik nori, kas tik moka.
    Raudonikis svyru svyru —
    Šiandien pirmas jis tarp vyrų—
    Suka gražią jaunmartėlę —
    Geltonkasę umėdėlę.

Tik lepšeliui nepavyko —
Vienui vienas pasiliko:
Jam galvelė apsisuko,
Trakšt... kojelę išsisuko.

Visamylis

Vandens lašelio kelionė

Skaisčioji saulutė pradėjo kviesti vandens lašelį, giliųjų jūrų vaikelį, pasivaikščioti su ja mėlyname dangaus skliaute. Panūdo lašelis eiti su saulute, tik jūra motinėlė neleidžia.

Saulutė nusiuntė vieną savo kaitrųjį spindulėlį. Jie paėmė lašelį, pavertė nematomu ir nusinešė vis aukščiau ir aukščiau, beveik iki pat saulutės.

Vaikščioja lašelis aukštai padangėmis, toli toli, virš aukštų kalnų, virš gilių jūrų. Ir pavargo lašelis, toliau eiti negali, jėgų neteko. Ir ne tik jis vienas išsirengęs buvo pasivaikščioti, daug jo brolelių taip pat pabėgę buvo nuo jūros motinėlės. Visi jie susirinko dabar į vieną debesį ir visi verkia, kad neišgali eiti toliau paskui skaisčiąją saulutę.

Pagailo saulutei mažųjų lašelių, atsiuntė jiems stipresnį vėjelį. Papūtė jis stipriau, nuvarė juos namo. Kai suėjo krūvon, vienas kitą pažino, nes jau nebuvo nematomi, vėl pasidarė matomais lašeliais. Apsikabino jie meiliai ir pradėjo kristi žemyn. Žmonės juos pasveikino žodžiu: „lyja".

Mūsų lašelis nukrito ant aukšto kalno. Su juo nukrito daug ir brolelių. Šis kalnas buvo toli nuo jūrų, jiems reikėjo labai skubėti, kad galėtų kuo greičiau sugrįžti namo. Linksmai pradėjo jie šokinėti per uolas, per akmenis, bėgti per lygumas, kol pateko į upelį ir nusirito patenkinti toliau. Per tą kelionę jiems teko padirbėti, malūne sukti didelius ratus ir sunkius girnakmenis.

Bėga jie linksmi jau didele upe ir galvoja: „Štai mes jau ir namie!" Apsiriko vargšeliai. Reikėjo jiems pakiloti laivelius, sunkius baidokus, šniokščiančius garlaivius. Ir ilgai dar jiems teko pasikamuoti, kol priplaukė jūrą motinėlę ir atsidūrė jos prieglobstyje.

Visur gera, namie geriausia.

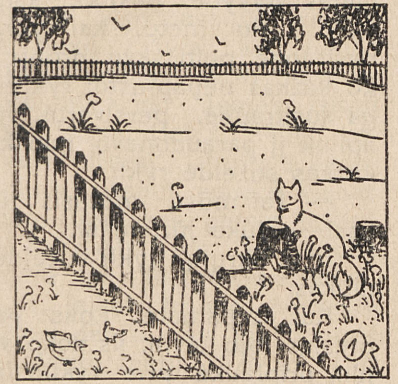
Lenktynės su debesėliu

— Nesijuokite, drangužiai...
Aš jums štai ką pasakysiu:
matot, va, ten debesėlį —
bėgsiu, lėksiu ir pavysiu! —

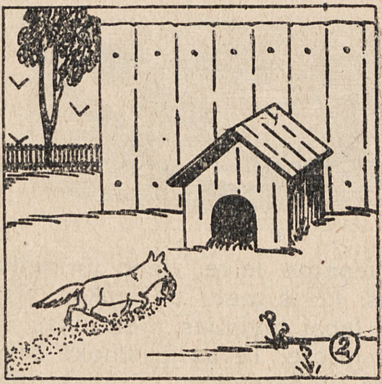
Pasileidau nuo kalniuko,
lyg ant žirgo būdams balne,
žiūriu — toli debesėlis,
aš — pasiekęs tik pakalnę...

P. Kondratas.

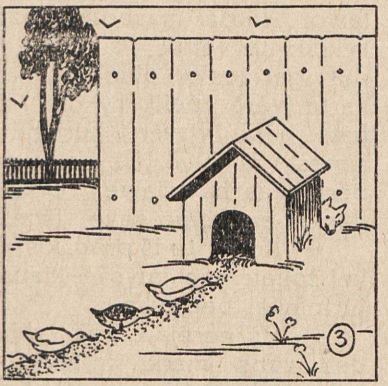
KAS KITAM DUOBĘ KASA..

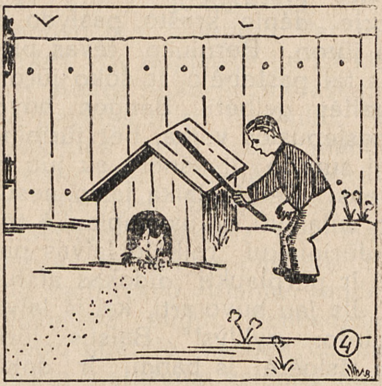
Į sodybą iš miškelio
Gudri lapė atgužėjo,
Žiūri: ogi štai kiemely
Būrys ančių lesinėja.
— Gražios antys — mąsto ji—
Pietūs bus tikrai geri!

Čia tačiau visa nelaimė
Šokt kieman sulaiko baimė,
Mūs laputė galvot ėmė,
Kokiu būdu rastis kieme,
Arba, kaip iš ten gražias
Išvilioti anteles.

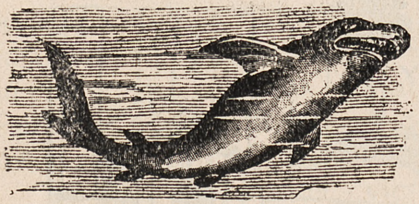

Ir štai lapė ant takiuko,
Kurs šunies namelin suko,
(Tuokart nebuvo šunelio)
Priberia skanių grūdelių.
Antys grūdus tuos veikiai
Rado ir lesė stropiai.

O kai buvo jos namuke,
Šmukšt paskui ir smailasnukė...
Tuo metu Laurynas ėjo
Ir jos klastą pastebėjo.
Su lazda tuoj šoka jis —
Bus vagišiui nūn pirtis!

Tėvas ir sūnus

Viename laive vieno jūrininko sūnus, 12-os metų berniukas, visų buvo labai mylimas. Berniukas išaugo jūroje. Tėvas jį išmokė savo amato, ir berniukas jūrininko pareigas galėdavo atlikti ne blogiau už kitą senąjį jūrininką. Jis mokėjo vikriai įlipti į pačią stiebo viršūnę, nebijojo sūpavimo, audrų; plaukiojo, kaip žuvis. Jūrininkai vadindavo jį „mūsų mažasis jūrininkas".

Kartą laivą ištiko nelaimė. Viena maža mergytė neatsargiai priėjo prie dėnio krašto, paslydo ir įkrito jūron. Berniuko tėvas pirmasis tai pastebėjo ir šoko jūron mergaitės gelbėti. Bangos buvo jau paslėpusios vaiką, bet jūrininkas jį surado ir išnėrė su juo iš vandens. Per tą laiką laivo nesuspėjo sulaikyti, ir jis nuplaukė toliau. Jūrininkui reikėjo laivas pasivyti ir perplaukti didokas atstumas. Jis jau buvo arti, kai iš laivo pasigirdo: „ryklys!" Baisus jūrų gyvis išsinėrė iš bangų ir šoko į žmogų. Laive visi apmirė iš baimės: nelaimingųjų jūrininko ir mergaitės gyvybė pakibo, kaip ant siūlo. Tuo metu, kai ryklys jau besirengė pulti savo grobį, atsitiko kažkas nepaprasto: ryklys staiga susitraukė, persivertė, vanduo aplink jį paraudonavo nuo kraujo; kažkas sužeidė ryklį.

— Tai mūsų mažasis jūrininkas!—sušuko jūrininkai.

Ir iš tikrųjų, ryklį sužeidė berniukas.

Kai jis pamatė, koks pavojus gresiąs jojo tėvui, jis šoko vandenin, priplaukė prie ryklio ir vėrė peiliu jojo pilvan. Sužeistasis ryklys metė pirmąjį grobį ir šoko prie berniuko. Berniukas pradėjo plaukti nuo laivo jūron.

— Atgal! atgal! —šaukė jūrininkai. Berniukas pasuko laivo pusėn tik tuomet, kai pamatė, kad jojo tėvas ir mergaitė jau įkelti į laivą. Tik dabar berniukas priplaukė prie laivo, vikriai pasprukdamas nuo ryklio: ne veltui jis buvo vadinamas geriausiu plaukiku. Jis dar kartą įvėrė peilį rykliui į šoną ir pats įkibo virvėn, kuri buvo jam išmesta iš laivo. Už kelių minučių berniukas buvo laive. Tėvas ašarodamas apkabino savo išgelbėtoją.

— Kodėl tu iš pradžios nuplaukei toliau nuo laivo?—klausė kiti jūrininkai berniuko.

— Aš norėjau, kad ryklys pradėtų vytis mane ir tėvas turėtų laiko išsigelbėti, — atsakė drąsus berniukas.

Pasakėlė

Kitą kartą arė žmogus. Jis rado dėžutę, bet užrakintą. Paskui beardamas rado raktelį. Kai atrakino dėžutę, rado oželį. To oželio buvo trumpa uodegėlė, — dėlto trumpa ir mano pasakėlė.

St. Budėnas.

Pirmoji aplink pasaulį kelionė

Nesenai viso pasaulio laikraščiuose buvo rašyta, kad vienas Amerikos lakūnas Juso su savo draugais apskrido žemės rutulį per 91 valandą. Bet ši lakūno kelionė nėra pirmoji. Pirmąją kelionę aplink pasaulį padarė vienas portugalų jūrininkas, garsus keliauninkas M a g e l a n a s. Tą kelionę jis padarė ne lėktuvu, bet laivu. Mat, tais laikais žmonės nemokėjo lėktuvų daryti. Tai įvyko prieš daugelį šimtų metų, 1520 m. Dar tada žmonės galvojo, kad žemė yra plokščia, o ne rutulys. Magelanas, apiplaukęs pasaulį aplinkui, įrodė visiems užsispyrėliams, kad mokslininkai, kurie tvirtino žemę esant apskritą, teisybę sako.

Magelanas buvo labai prityręs ir apsišvietęs jūrininkas. Kelionės į svetimus, nežinomus kraštus viliojo jį nuo pat jaunatvės. Tad, vos 20 metų amžiaus teturėdamas, jis leidžiasi pirmojon kelionėn į nesenai atrastus Afrikos ir Azijos kraštus. Daug kur pabuvojęs ir įvairių nuotykių pergyvenęs, jis grįžta Portugalijon. Bet ramus gyvenimas įgrįsta jam. Jis sugalvojo padaryti pirmąją kelionę aplink pasaulį.

Magelanas buvo neturtingas, o tokios išvykos suruošimas kaštuoja daug pinigų. Tad, ilgai nedvejodamas, Magelanas kreipiasi pas Portugalijos karalių, išdėsto jam sumanymą ir tos kelionės naudą mokslui ir prašo paremti tąjį planą. Bet Portugalijos karalius, neįvertinęs tokios kelionės reikšmės, atsisako jį remti. Magelanas nenusimena ir rankų bejėgiškai nenuleidžia.

Nieko nepešęs pas Portugalijos viešpatį, Magelanas išvyko į kaimynistėje esančią Ispanijos karaliją. Čia jam pavyksta. Mat, Ispanijos karaliai, kurių šelpiamas Kolumbas atrado Naująjį Pasaulį, suprato, kokią naudą gali suteikti jiems Magelano kelionė. Magelanas gavo savo sumanytai kelionei atlikti penkius laivus su 285 jūrininkais, kaipo tų laikų įgulą. Tiesa, laivai buvo nepergeriausi. Patys jūrininkai buvo įvairių tautybių. Šalia ispanų nemaža buvo portugalų, prancūzų, vokiečių, italų, olandų, graikų ir net negrų. 1519 m. rugsėjo m. 19 d. išplaukė Magelanas į didžiausią, podraug paskutinę savo kelionę. Mat, kaip paskui pamatysime, Magelanui nelemta buvo gyvam grįžti į tėvynę.

Laivai plaukė į vakarus, gerai žinomu per Atlantą į Ameriką keliu. Šioje per Atlantą kelionėje teko pergyventi daug nuotykių. Kurį laiką buriniai, vėju varomi laivai pateko į tokią vietą, kur visai nebuvo oro judėjimo. Per tris savaites vos nuplaukė jie 10 kilometrų. Kaitra buvo nežmoniška. Grėsė pavojus mirti troškuliu. Nepatenkintos laivų įgulos manė apie maistą. Bet, laimė, paputė vėjas ir, ištempęs burės, nešė laivus į Amerikos krantus. Bet čia teko pergyventi naujas pavojus. Po tokių kaitrų kilo Atlanto vandenyne didžiausia audra. Keliosdešimties metrų aukščio vandenyno bangos galėjo kiekvieną valandą nugramzdyti laivus į jūros gelmes. Bet ir audra nepridarė nuostolių. Magelenas ir jo kelionės draugai laimingai pasiekė dabartinę Braziliją. Čia jie ilgai klaidžiojo Pietinės Amerikos pakrantėmis, kolei surado sąsiaurį iš Atlanto į Didįjį vandenyną.

Tos kelionės metu trys laivų kapitonai sukilo prieš Magelaną. Bet šiam, didelę drąsą, sumanumą, šaltą kraują ir geležinę valią

parodžius, pavyko maištininkus numalšinti. Laimingai perplaukę tą sąsiaurį, kuris dabar Magelano sąsiauriu vadinamas, jie pasiekė Didįjį vandenyną.

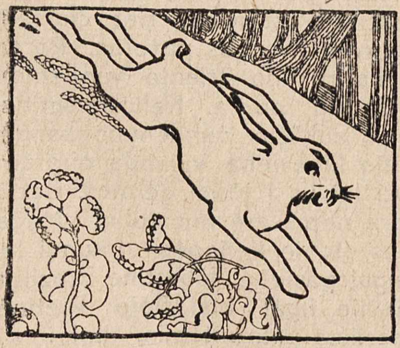
Čia, ne tik jūrininkus, bet ir patį Magelaną pagavo siaubas. Atlanto vandenynas buvo jau ne kartą perplauktas. O čia prieš akis buvo visai nežinomo vandenyno milžiniškas plotas! Dar nė vienas europiečių laivas nebuvo raižęs jo paslaptingųjų bangų. Nežinia, ką jis žada, koks jo dydis, kas ten jo viduryje ir gelmėse slepiasi...

Bet neilgai dvejojo drąsusis keliauninkas. Pasiėmęs maisto ir vandens, Magelanas įsakė savo laivams, kurių teliko tik trys, pastatyti bures ir leistis į tolimą, nežinomą kelionę. Ilgai, labai ilgai teko jiems plaukti. Visas vanduo ir maistas buvo išeikvotas. Alkio ir troškulio kankinami, jūreiviai mirė, kaip musės. Teko diržai mirkyti vandenyje ir juos graužti. Daug vargo ir sunkumų pergyveno Magelanas ir jo draugai, kol laimingai priplaukė dabartines Marianų salas. Maisto ir vandens pasiėmė jie ir vėl išplaukė tolimesnėn kelionėn į Pilipynų salyną. Čia Magelanas sužinojo, kad netoli yra Indija, Kinija, Japonija. Vadinas, kelionė aplink pasaulį buvo padaryta. Džiaugėsi Magelanas ir jo draugai. Visi kelionės sunkumai ir kančios buvo užmiršta.

Magelanas žuvo nuo vietos gyventojų. Tai įvyko 1521 m. balandžio 27 d. Nemaža žuvo ir jo draugų. Galutinai į Ispaniją iš 286 jūrininkų sugrįžo 18. Tai buvo pirmieji žmonės, kurie pirmieji padarė kelionę aplink pasaulį.

Po Magelano kelionės praslinko daug amžių. Nieks neatsirado, kuris būtų pakartojęs Magelano drąsų žygį. Ir tik dvidešimtame amžiuje, pasirodžius orlaiviams, pakartota Magelano žygis. Tik kelionei buvo parinktas visai kitas, daug trumpesnis ir lengvesnis kelias. Viso ligšiol drauge su Magelano žygiu, buvo padaryta penkios kelionės aplink pasaulį.

Tū-tū-tū...

Šoko kiškis į daržely,
Tū-tū-tū,
Šokdams išvertė tvorelę,
Tū-tū-tū-tū-tū-tū-tū.

Šokdams išvertė tvorelę,
Tū-tū-tū-tū-tū,
Šokdams išvertė tvorelę,
Tū-tū-tū,
Ir išlaužė daug gėlelių, | du
Tū-tū tū-tū-tū-tū-tū. | kart
— Oi, kiškeli puikpreli,
Tū-tū-tū,
Kam išlaužei tiek gėlelių | du
Tū-tū-tū-tū-tū-tū-tū? | kart
— Šokant kliuvo man kojelė,
Tū-tū-tū,
Tai išlaužiau daug gėlelių, | du
Tū-tū-tū-tū-tū-tū-tū. | kart

K. Tėma.

Atspėk!

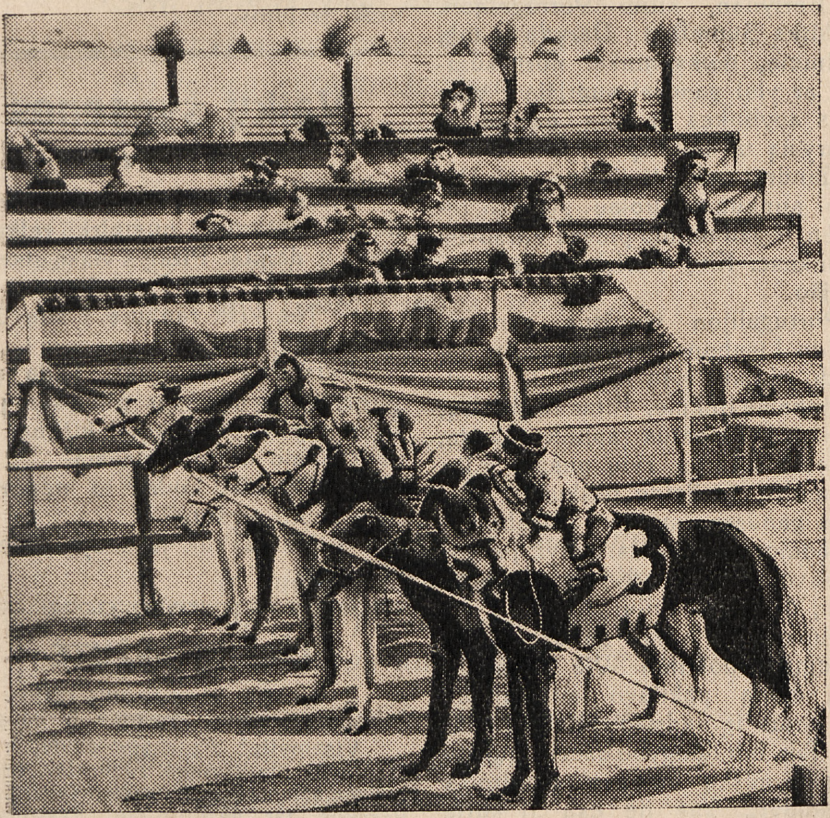
(Atspėsi, jei taškelių vietoje išsirašysi tinkamas raides; raidžių turi būti tiek, kiek yra taškelių)

Pievose, darželiuos
Pilna jau gėlių,
Ten žiedeliai mirga
Įvairių sp . . . .

Žemė pasipuošė
Tartum vainiku.
Visa žalia, miela
Ir visur s . . . . .

Saulė patekėjo,
Braukia jau rasas,
Lietuvaitė puošia
Gėlėmis k . . . .

K. Tėma.

Vienoje miesto parodoje...

TRUPINĖLIAI

Šis tas apie gandrus

Mes žinome, kad daugelis mūsų paukščių rudenį išskrenda į šiltuosius kraštus, į dausas, ir pavasarį vėl pas mus sugrįžta. Žmonės iš seno nori susekti, kuriais keliais tie paukšteliai kas metai skrenda ir kodėl jie niekuomet nesuklysta nuskristi į dausas ir vėl sugrįžti pas mus. Mokslininkai daro įvairius mėginimus su paukščiais, ir tie mėginimai ir jų išdavos kartais labai įdomios. Tokie mėginimai daromi šią vasarą su mūsų gandrais.

Netoli Varšuvos mokslininkai sugavo 12 gandrų. Juos padalino į tris būrius ir lėktuvais išvežė vienus Berlynan, kitus Portugalijon, dar kitus Suomijon. Darydami tokį mėginimą, mokslininkai nori sužinoti, ar visi gandrai sugrįšią į Varšuvos apylinkes ir kaip greitai jie padarysią tą kelionę.

Gandrai, paleistieji Berlynan, be jokio sunkumo tuojau sugrįžo tėviškėn ir jau mindo pievas Varšuvos apylinkėse. Kitų būrių gandrai dar negrįžo.

Portugalijon išvežtus gandrus paleido Lisabone. Vienas gandrų pasileido skristi rytų kryptimi, ne visai tinkama linkme. Kitas tų gandrų, apsukęs kelis ratus aplink miestą, pasileido šiaurės rytų pusėn. Kitu du gandru pasileido paskui jį. Pirmasis gandras sugrįžo Lisabonan ir pradėjo sukti ratus: matyt, jis ieškąs savo draugų. Ką jis darysiąs toliau, dar nėra žinių.

Sunkiausiai sekėsi gandrams, išvežtiems Suomijon. Jie pirmą ir antrą dieną pakilavo aukštumon, sukė ratus ir nedrįso leistis kelionėn. Tur būt daugybė ežerų, aukštų kalnų ir miškų nedavė gandrams susigaudyti, kur jie esą ir kuria linkme jiems reikėtų skristi. Tik trečią dieną jie išdrįso skristi, ir gera kryptimi—stačiai į pietus.

Gandrus lengva pažinti: jie turi raudonai nudažytus kaklus ir prie galvų prisegtas įmagnetintas geležėles. Mokslininkai, kurie daro šį mėginimą, prašo visų nieko pikta nedaryti tiems gandrams, jei kartais jie nutūptų ir ilsėtųsi svetimuose laukuose.

Ir jūs, vaikeliai, jei pastebėsite juos, nebaidykite ir duokite ramiai pasilsėti. Jei kartais rastumėte tokį gandrą jau negyvą, tai tuojau praneškite vyresniesiems, kad šie galėtų pranešti valdžiai.

Kai mokslininkai pabaigs šį mėginimą ir paskelbs savo pastabas, mes pasistengsime apie tai pranešti ir jums.

Vaikų šypsenos

Kieno didesnė

Prieš šventes motina su Petruku nuėjo į krautuvę nusipirkti reikalingiausių daiktų. Pirklys viską atsvėrė, suvyniojo ir sako Petriukui:

— Na, kišk rankutę į šitą dėžę ir pasisemk riešutų.

Petriukas nė krust. Tada pats pirklys ima iš dėžės pilną saują riešutų ir pila Petriukui į kišenę. Einant namo motina klausia:

— Petruk, kodėl tu nenorėjai pats semti riešutų?

— Mama, juk jo sauja didesnė už mano.

LAIŠKŲ DĖŽUTĖ

R—s. Ačiū už atsiųstus raštus. Ką galėsime, įdėsime. Prašome ir daugiau.

Visamyliui. Pasaką, eilutes ir korespondenciją gavome. Ačiū. Dvi eilutės mūsų mažiems skaitytojams nelabai tinka. Pasakos dar pažiūrėsime. Prašome ir daugiau tokių, kaip „Vestuvės miške".

Leidėjas atsakomasis redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** Vilnius „RUCH" spaustuvė